

ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS FOLIA BOTANICA (Acta Univ. Lodz., Folia bot.)	13	165-168	1998
---	----	---------	------

Agnieszka Adamczewska, Joanna Janowska

**WYSTĘPOWANIE ZAGROŻONYCH GATUNKÓW FLORY
SEGETALNEJ NA TERENIE PRACOWNICZYCH OGRODÓW
DZIAŁKOWYCH PÓŁNOCNEJ CZĘŚCI ŁÓDZI**

**OCCURRENCE OF THREATENED SPECIES OF THE SEGETAL
FLORA IN THE AREA OF ALLOTMENTS
IN THE NORTHERN PART OF ŁÓDŹ**

ABSTRACT: In the current paper a list and short characteristics of threatened species of the allotment segetal flora have been presented. The research was carried out in the northern part of Łódź in 1993-1995. The threatened species list is based on Warcholińska (1994).

Treść

1. Wstęp
2. Teren badań
3. Materiał i uwagi metodyczne
4. Wyniki badań
5. Podsumowanie
6. Piśmiennictwo
7. Summary

1. WSTĘP

Liczne opracowania, dotyczące flory segetalnej Polski środkowej, wskazują na procesy jej przemian. Szczególną uwagę zwraca się na coraz większe tempo ustępowania gatunków tej flory pod wpływem wzmożonej ingerencji człowieka (por. np. Warcholińska 1986-1987, 1993). Zmniejszanie liczby stanowisk i liczebności populacji dotyczy również gatunków flory segetalnej terenów zurbanizowanych (zob. np. Witosławski 1993).

Zawarte w niniejszym opracowaniu informacje dotyczą zagrożonych gatunków flory segetalnej Pracowniczych Ogrodów Działkowych północnej części Łodzi.

2. TEREN BADAŃ

Łódź, w obrębie której znajdują się obiekty badań, leży w centrum Polski.

Gleby Łodzi wykształciły się na podłożu osadów czwartorzędowych w postaci gleb płowych, brunatnych wylugowanych oraz pseudoglei (Klatkowska 1972, Łaskowski 1993). Centralne położenie Łodzi w Polsce oraz brak większych wzniesień na obszarach przyległych powoduje, że napływają tu masy powietrza różnego pochodzenia, przyczyniające się do znacznej zmienności stanów pogodowych (Kłysik 1993).

Obiektem badań było siedem pracowniczych ogrodów działkowych:

1. POD „Morwa”, o powierzchni 11,78 ha. Części: wschodnia i środkowa ogrodu zlokalizowane są przy ul. Pomorskiej. Część zachodnia oddzielona jest od środkowej prywatnym gospodarstwem i położona jest w obrębie ulic: Rodzeństwa Fibaków, Styrskiej, Bystrzyckiej.

2. POD „1 Maja”, o powierzchni 3,02 ha. Ograniczony jest on ulicami Grzybową, Borową i Drewnowską oraz torami PKP Łódź Kaliska.

3. POD „Budowlani”, o powierzchni 2,17 ha. Położony między ulicami: Inflancką, Marysińską i Okopową.

4. POD „Jutrzenka”, o powierzchni 1,6 ha. Położony między ulicami: Strykowską, Zmienną i Inflancką.

5. POD „Storczyk”, o powierzchni 3,06 ha. Położony jest między ulicami Strykowską i Sporną.

6. POD „Odrodzenie”, o powierzchni 7,5 ha. Położony jest w rozgałęzieniu ulic Strykowskiej i Wycieczkowej.

7. POD im. Montwiłła-Mireckiego, o powierzchni 11,23 ha. Ograniczony jest ul. Konstantynowską, al. Unii Lubelskiej, ul. Drewnowską i torami PKP Łódź Kaliska.

3. MATERIAŁ I UWAGI METODYCZNE

Do opracowania wykazu zagrożonych gatunków roślin segetalnych pracowniczych ogrodów działkowych północnej części Łodzi wykorzystano materiały badań własnych (Adamczewska 1996; Kozłowska 1996) oraz dane z literatury (Warcholińska 1993, Witosławski 1993).

Kryteria oceny stopnia zagrożenia gatunków przyjęto za Warcholińską (1994). Nazwy gatunków podano według dzieła *Rośliny polskie* (Szafer, Kulczyński, Pawłowski 1986).

4. WYNIKI BADAŃ

Flora synantropijna badanych ogrodów działkowych liczy 304 taksony. Wśród nich znajduje się sześć gatunków (1,9%) uznanych za zagrożone w kraju (Warcholińska 1994). Są to:

V – gatunki narażone (1): *Gnaphalium luteoalbum*.

R – gatunki rzadkie (2): *Ornithogalum umbellatum*, *Thlaspi perfoliatum*.

I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu (3): *Consolida regalis*, *Digitaria sanguinalis*, *Fumaria officinalis*.

Wyżej wymienione gatunki według przyjętej skali częstości występowania sklasyfikowano jako rzadkie. Ustalono, że najczęstszymi siedliskami zajmowanymi przez te gatunki są: porzucone działki, przydroża, przypłocia i rabaty kwiatowe. Są wśród nich archeofity, np. *Digitaria sanguinalis* oraz apofity, np. *Gnaphalium luteoalbum*.

Omawiane gatunki, ze względu na słabą ekspansywność oraz zabiegi pielęgnacyjne stosowane przez działkowiczów, mają niewielkie szanse powiększenia swoich arealów. Aby zapobiec dalszej recesji tych gatunków należałoby opracować skuteczny system ich ochrony.

5. PODSUMOWANIE

Na liście zagrożonych gatunków roślin segetalnych pracowniczych ogrodów działkowych północnej części Łodzi znalazło się sześć taksonów. Do kategorii narażonych (V) zaliczono jeden gatunek, rzadkich (R) dwa gatunki, o nieokreślonym zagrożeniu (I) trzy gatunki. Ze względu na stosowne zabiegi pielęgnacyjne mają one niewielkie szanse powiększania swoich arealów.

6. PIŚMIENNICTWO

- Adamczewska, A. 1996. Zmiany we florze synantropijnej Pracowniczych Ogrodów Działkowych północno-zachodniej części Łodzi po trzydziestu latach. Maszynopis, Uniw. Łódzki, Łódź.
- Klatkowska, H. 1972. Region łódzki. [W:] Galon, R. (red.). *Geomorfologia Polski*. PWN, Warszawa: 240–270.
- Kłysik, K. 1993. Główne cechy klimatu. [W:] Pączka, S. (red.). *Środowisko geograficzne Polski Środkowej*. Wyd. Uniw. Łódzkiego, Łódź: 109–135.
- Kozłowska, J. 1996. Flora synantropijna Pracowniczych Ogrodów Działkowych północno-wschodniej części Łodzi. Maszynopis, Uniw. Łódzki, Łódź.
- Laskowski, S. 1993. Pokrywa glebowa. [W:] Pączka, S. (red.). *Środowisko geograficzne Polski Środkowej*. Wyd. Uniw. Łódzkiego, Łódź: 135–160.
- Szafer, W., Kulczyński, S., Pawłowski, B. 1986. *Rośliny polskie*. 1–2. Warszawa: 1–1020.
- Warcholińska, A. U. 1986–1987. Lista zagrożonych gatunków roślin segetalnych środkowej Polski. *Fragm. Flor. Geobot.*, 31–32(1–2): 225–231.

- Warcholińska, A. U. 1993. *Chwasty polne Wzniesień Łódzkich. Atlas rozmieszczenia*. Wyd. Uniw. Łódzkiego, Łódź: 5-413.
- Warcholińska, A. U. 1994. *List of threatened segetal plant species in Poland*. [W:] Mochnacký, S., Trepó, A. (Eds). *Anthropization and environment of rural settlements. Flora and vegetation*. Proceedings of International Conference. Sátoraljaújhely: 206-219.
- Witośławski, P. 1993. *Wpływ urbanizacji na ekologiczne zróżnicowanie flory roślin naczyniowych Łodzi*. Maszynopis, Uniw. Łódzki, Łódź.

7. SUMMARY

Six taxa from the allotments of the northern part of Łódź have been put on the threatened segetal species list. One species has been classified as vulnerable, two as rare, and three species as indeterminate. Due to the common practice of weeding the allotments, the endangered species fail to increase their living areas.

Mgr Agnieszka Adamczewska
Mgr Joanna Janowska
Katedra Botaniki
Uniwersytet Łódzki
ul. Banacha 12/16, 90-237 Łódź

Wpłynęło do Redakcji
Folia botanica
29.07.1996